

**UCHWAŁA NR VII/62/2019
RADY MIEJSKIEJ W STASZOWIE**

z dnia 15 marca 2019 r.

w sprawie uchwalenia "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2018 - 2032"

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 994 z późniejszymi zmianami)¹⁾, w związku z Uchwałą Nr 122/2009 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009r. w sprawie ustalenia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”, zmienioną Uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010r., zmieniającą Uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”, po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Świętokrzyskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Kielcach, Rada Miejska w Staszowie uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2018-2032" w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała nr LVII/465/09 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 30 września 2009r. w sprawie wprowadzenia zmiany w uchwale NR LV/448/09 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 14 sierpnia 2009r. w sprawie uchwalenia "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2009 - 2032".

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Staszów.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Ireneusz Kwiecjasz

---

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej wyżej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2018r. poz. 1000, poz. 1349, poz. 1432, poz. 2500.

Uzasadnienie do Uchwały Nr VII/62/2019

Rady Miejskiej w Staszowie

z dnia 15 marca 2019 r.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 994 z późniejszymi zmianami) do zadań własnych gminy należy między innymi zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w szczególności ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej. W myśl art. 18 ust. 2 pkt 15 ww. ustawy, do wyłącznej właściwości rady gminy należy między innymi stanowanie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy. Rada Ministrów, Uchwałą Nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009r., w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032", zmienioną Uchwałą Nr 32/2010 z dnia 15 marca 2010r., nałożyła na samorząd gminny realizację ww. uchwał, poprzez przygotowanie i aktualizację programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest i jego utylizacja jest ważnym elementem systemu gospodarki odpadami, a także integralną częścią planów gmin, powiatów oraz województw. W związku z powyższym opracowany został "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2018 - 2032". Program ten w sposób przejrzysty opisuje zagadnienia ściśle związane z realizacją nałożonych na gminy obowiązków. Wskazuje między innymi cele programu, obowiązujące przepisy i procedury w zakresie postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, a także została w nim opisana szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego. Ponadto zawarte są w nim informacje o ilości azbestu na terenie Miasta i Gminy Staszów oraz harmonogram realizacji programu i wskazanie środków finansowych niezbędnych do jego realizacji. Aktualny program pozwala ubiegać się o dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 2081 z późniejszymi zmianami) tut. organ uzgodnił projekt "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2018 - 2032" z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Świętokrzyskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania ww. projektu na środowisko. W związku z powyższym, w myśl art. 48 ust. 4 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 2081 z późniejszymi zmianami) tut. organ podał do publicznej wiadomości informację o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ww. projektu. Biorąc powyższe pod uwagę oraz konieczność wdrożenia programu do realizacji zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

Załącznik
do Uchwały Nr VII/62/2019
Rady Miejskiej w Staszowie
z dnia 15 marca 2019r.

**„PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU
MIASTA I GMINY STASZÓW NA LATA 2018 – 2032”**

**Aktualizacja „Programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest
z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2009 – 2032”**

Spis treści:

1. WPROWADZENIE
2. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE TERENU MIASTA I GMINY STASZÓW OBJĘTEGO
DZIAŁANIEM PROGRAMU
3. AZBEST – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA I ZASTOSOWANIE
4. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO
5. CELE PROGRAMU
6. OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY I PROCEDURY W ZAKRESIE
POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST
7. INFORMACJE O ILOŚCI AZBESTU NA TERENIE GMINY STASZÓW
8. REALIZACJA PROGRAMU
9. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU
10. HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI PROGRAMU
11. PODSUMOWANIE

1. WPROWADZENIE

Opracowanie niniejszego dokumentu związane jest z realizacją zapisów zawartych w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 (POKzA), przyjętym przez Radę Ministrów RP Uchwałą Nr 122/2009 dnia 14 lipca 2009 roku, zmienioną Uchwałą Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

Główne cele Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032 to:

- 1.usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.
- 2.minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju.
- 3.likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Ponadto program ten przewiduje:

- opracowywanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym.
- rozpowszechnianie informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest.
- monitoring powietrza w szczególnie zagrożonych miejscach publicznych oraz oczyszczenie takich miejsc.

W celu realizacji zadań przewidzianych w "Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski", niezbędnym jest zaangażowanie administracji publicznej i różnych instytucji działających na szczeblu centralnym, wojewódzkim i lokalnym.

Główne zadania na szczeblu gminy to m. in.:

- ➔ gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
- ➔ przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
- ➔ organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
- ➔ organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
- ➔ inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- ➔ współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Gmina Staszów posiada „Program usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2009 – 2032”, uchwalony Uchwałą NR LV/448/09 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 14 sierpnia 2009 r., zmienioną Uchwałą NR LVII/465/09 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 30 września 2009 r.

„Program usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Staszów na lata 2018 – 2032”, zwany dalej Programem, jest kontynuacją celów postawionych w „Programie usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2009 – 2032” jakimi jest bezpieczne dla zdrowia usunięcie wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwienie poprzez deponowanie na wyznaczonych do tego celu składowiskach. Został sporządzony w celu aktualizacji poprzedniej wersji dokumentu z 2009 roku. Jedną z podstaw opracowania aktualizacji jest inwentaryzacja przeprowadzona w 2013 roku na terenie miasta i gminy Staszów.

Nowy program jest spójny z aktualnie obowiązującym stanem prawnym dotyczącym azbestu i zawiera zaktualizowane dane na temat wyrobów zawierających azbest występujących na terenie miasta i gminy Staszów.

Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do właściciela nieruchomości i powinno być wykonywane przez podmiot posiadający odpowiednie zezwolenie. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 wprowadził nowy instrument umożliwiający usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm, o ile osoby usuwające wyroby azbestowe zostaną odpowiednio przeszkolone i będą dysponować środkami technicznymi eliminującymi narażenie na kontakt z włóknami azbestu, a prace te będą wykonywać incydentalnie.

Zapisy Programu są zgodne z wytycznymi zawartymi w Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XXXI/360/12 z dnia 28 czerwca 2012 r. Za najważniejszy problem w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest na terytorium województwa świętokrzyskiego uznano zbyt powolny proces jego usuwania z otoczenia.

Zgodnie z zapisami Planu w 2007 r. na terenie województwa wytworzono ok. 340 Mg odpadów azbestowych, w 2008 r. było ok. 947 Mg odpadów. W kolejnych latach wzrost ilości wytwarzanych odpadów zawierających azbest kształtował się na poziomie ok. 26% w latach 2008-2009 i ok 6% w latach 2009-2010. W 2009 r. na terenie województwa masa tego rodzaju odpadów wynosiła 1 255 Mg. W 2010 r. najwięcej odpadów zawierających azbest wytworzono na terenach powiatów: kieleckiego grodzkiego, kieleckiego ziemskiego, staszowskiego i koneckiego. W Planie podkreśla się, że najpowszechniejszym sposobem zagospodarowania odpadów azbestowych jest ich unieszkodliwianie poprzez składowanie. W województwie świętokrzyskim odpady zawierające azbest są unieszkodliwiane na składowisku odpadów w Dobrowie. W 2007r. na składowisku tym umieszczono łączne 4 834 Mg wyrobów zawierających azbest, w 2008 r. ilość odpadów zawierających azbest umieszczonych na składowisku wynosiła 16 523 Mg. W 2009 r. na ww. składowisku umieszczono łącznie 34 005 Mg odpadów azbestowych, natomiast w 2010 r. – 33 765 Mg. Na dzień tworzenia niniejszego dokumentu 82% gmin w województwie posiadało uchwalone gminne programy usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Niektóre gminy, a także Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, prowadziły szkolenia w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, a także realizowały działalność informacyjno-edukacyjną w postaci rozpowszechniania

informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby zawierające azbest.

Plan przewiduje następujące kierunki działań w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami azbestowymi:

1. Przygotowanie i aktualizację gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.
2. Organizowanie akcji usuwania wyrobów zawierających azbest przez samorządy gminne.
3. Organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest przez samorządy gminne.
4. Rozbudowę składowiska odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

2. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE TERENU MIASTA I GMINY STASZÓW OBJĘTEGO DZIAŁANIEM PROGRAMU

Gmina Staszów położona jest w województwie świętokrzyskim, w południowo - wschodniej Polsce na Wyżynie Kielecko - Sandomierskiej nad rzeką Czarną Staszowską. Siedzibą gminy jest Staszów, miasto o bogatej historii, której początki sięgają XIII w. Jej świadectwem są liczne obiekty zabytkowe zarówno w samym mieście jak i na terenie całej gminy. Teren miasta i gminy pod względem rzeźby i pokrycia zalicza się do równinnego, leży na południowy wschód od podnóża Gór Świętokrzyskich – wzniesienie nad poziomem morza wynosi – 225 m.

Gmina Staszów jest gminą miejsko - wiejską i bezpośrednio graniczy z gminami Bogoria, Rytwiany, Szydłów, Tuczępy, Osiek, Raków. W jej skład wchodzi miasto Staszów i 35 sołectw: Czajków Południowy, Czajków Północny, Czernica, Dobra, Gaj Konieńłocki, Grzybów, Jasień, Konieńłoty, Kopanina, Krzywółęcz, Kszczonowice, Kurozwęki, Lenartowice, Łaziska, Łukawica, Mostki, Niemścice, Oględów, Poddębowiec, Podmaleniec, Ponik, Sielec, Smerdyna, Stefanówek, Sztombergi, Wiązownica Duża, Wiązownica Kolonia, Wiązownica Mała, Wiśniowa, Wiśniowa Poduchowna, Wola Osowa, Wola Wiśniowska, Wólka Żabna, Zagrody, Ziemblice. 32,1 % całej powierzchni gminy zlokalizowane jest na obszarze Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, w dolinie rzeki Kacanki i Desty, na terenie którego dobre warunki przyrodnicze, takie jak: bogata szata roślinna, duża powierzchnia lasów, niski stopień skażenia środowiska umożliwiają przystosowanie gospodarstw do ekologicznej produkcji rolnej. Na terenie gminy znajduje się 25 pomników przyrody. Wśród lasów dominują: bory sosnowe, bory mieszane, bory trzcinnikowe, łągi subkontynentalne, oraz bory mieszane świeże. Udział lasów w powierzchni gminy wynosi 32% - powierzchnie zajęte przez lasy wynoszą (7 603 ha).

Powierzchnia Gminy Staszów wynosi 226 km², w tym miasto Staszów 29 km².

Z racji szczególnie cennych wartości środowiska przyrodniczego regionu oraz walorów krajobrazowych i kulturowych, w otoczeniu Gminy i częściowo w jej granicach funkcjonują następujące prawne formy ochrony środowiska przyrodniczego:

- ◆ Jeleniowsko-Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu –obszar ten zajmuje 32,1% Gminy Staszów,

powierzchnię tę stanowią lasy. Obszar obejmuje dolinę rzeki Kacanki i Desty. Cały Jeleniowski-Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu dotyczy zbiorowisk rolno-leśnych. Tereny te obejmują się ochroną ze względu na wyjątkowy, bardzo zróżnicowany krajobraz oraz zmienności bogactwo ekosystemów. Wśród lasów dominują bory sosnowe, bory mieszane, bory trzcinnikowe, łągi subkontynentalne oraz bory mieszane świeże. Wśród roślinności leśnej zdecydowanie przeważa drzewostan sosnowy, a uzupełnieniem są dęby, brzozy, jodły, modrzew, olcha, buk. W lasach poza skupiskami drzew znajduje się różnorodna roślinność krzewiasta oraz bogate runo leśne. Spotykane gatunki zwierząt to: sarny, jelenie, kuny, łosie, bobry, dziki, zające, lisy, dzikie kaczki, bażanty i kuropatwy.

- ◆ Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Golejów” – utworzony w 2003 r., zajmuje obszar 1,39 ha. Teren starodrzewu sosnowo-dębowego na siedlisku lasu mieszanego świeżego: są to 140-150 letnie dęby (70%) i sosny (30%).
- ◆ Obszar NATURA 2000 „Kras Staszowski” PLH260023 – obszar występowania lasów liściastych, borów, w tym borów mieszanych oraz siedlisk wodno-błotnych powstałych w lejach krasowych. Najcenniejszą wartością przyrodniczą regionu jest obecność lejków krasowych i związana z nimi szata roślinna. Obszar obejmuje naturalne typy siedlisk oraz gatunki chronione i zagrożone w skali regionu i kraju. Stwierdzono występowanie 12 typów siedlisk przyrodniczych, największy udział mają niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz dobrze wykształcone grądy i łągi.
- ◆ Obszar NATURA 2000 „Ostoja Żyznów” PLH260036 – na obszarze stwierdzono występowanie 15 typów siedlisk przyrodniczych, zajmujących łącznie ponad 40% obszaru. Największe znaczenie obszaru przedstawiają bardzo dobrze wykształcone i użytkowane ekstensywnie łąki, fragmenty muraw kserotermicznych, zbiorowiska łąkowe oraz cenne różne typy grądów o wysokiej bioróżnorodności na poziomie gatunków roślin w skali regionu oraz kraju. Stwierdzono tu nagromadzenie gatunków chronionych, zagrożonych w tym dużą liczbę gatunków górskich. Na różnego typu murawach kserotermicznych występuje wiele rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków. Bogate łąki nawęglanowe nad rzeką Kacanką sprzyjają rozwojowi populacji poczwarówki zwężonej. W rzece Koprzywiance występuje skójka gruboskorupowa. Na terenie O stoi występują także motyle. Dolina Koprzywianki wraz z dopływami stanowi ważny korytarz ekologiczny o randze krajowej. Ostoja posiada także znaczne walory krajobrazowe.

3. AZBEST – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA I ZASTOSOWANIE

Azbest to nazwa minerału włóknistego występującego w przyrodzie, który wykazuje znaczną wytrzymałość na rozciąganie, źle przewodzi ciepło, ma właściwości dźwiękochłonne i jest względnie odporny na działanie czynników chemicznych. Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Szerokie jego zastosowanie nastąpiło w wyniku rewolucji przemysłowej w okresie ostatnich 100 lat. Azbest stosowany był w produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, przede wszystkim do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych, a także rur. Z uwagi na swoje niewątpliwe zalety, jak odporność na wysokie

temperatury, działanie mrozu, działanie kwasów, substancji żrących a także elastyczność itp. wykorzystywany był chętnie jako cenny surowiec również w Polsce. Trwałość płyt azbestowo - cementowych szacuje się na 30 lat, natomiast okres eksploatacji innych wyrobów jest z reguły krótszy. Korodujące wyroby zawierające azbest uwalniają pył azbestowy, który wnikając do organizmu wywołuje poważne choroby układu oddechowego. Z tego względu, produkcja oraz stosowanie wyrobów zawierających azbest zostały zakazane, co reguluje ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity, Dz. U. z 2017r., poz. 2119), a odpady zawierające azbest są odpadami szczególnie niebezpiecznymi.

Te właściwości azbestu sprawiły, że stał się on materiałem bardzo rozpowszechnionym w naszym otoczeniu, znajdując zastosowanie przy wytwarzaniu całej gamy wyrobów przemysłowych, jak i produktów używanych w życiu codziennym.

Wśród wyrobów azbestowych można wydzielić dwie grupy produktów:

„wyroby miękkie” - których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1000kg/m^3 , to słabo związane produkty azbestowe o wysokim, ponad 60% udziale azbestu w produkcie oraz niskiej zawartości substancji wiążącej, do których zaliczamy między innymi: tynki, maty, płyty azbestowe, materiały izolujące, papy.

„wyroby twarde” - których gęstość objętościowa jest większa niż 1000kg/m^3 , zawierające wysoki udział substancji wiążącej, zaś niski (poniżej 15%) udział azbestu, do których należą płyty faliste i płaskie, rury wodociągowe, elementy kanalizacji. Spójność włókien azbestowych w tych wyrobach jest tak wysoka, że praktycznie nie uwalniają się one do środowiska (wyjątkiem jest obróbka np. cięcie lub proces niszczenia mechanicznego wyrobu).

Materiały budowlane zawierające azbest

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Zastosowanie
płyty azbestowo-cementowe faliste i gąsiorzy	pokrycia dachowe
płyty azbestowo-cementowe, prasowanie płaskie okładzinowe	ściany osłonowe i działowe okładziny zewnętrzne osłona ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych chłodnie kominowe i wentylatorowe
płyty azbestowo-cementowe, prasowanie płaskie typu "karo"	pokrycia dachowe okładziny zewnętrzne
płyty azbestowo-cementowe autoklawizowane płaskie "acekol" i "kolorys"	okładziny zewnętrzne osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych ściany działowe
płyty azbestowo-cementowe konstrukcyjne ogniochronne	osłony ogniochronne i przeciwpożarowe w budynkach i obiektach przemysłowych izolacja urządzeń grzewczych
rury azbestowo-cementowe (ciśnieniowe i bezciśnieniowe)	przewody wodociągowe i kanalizacyjne ryny spustowe zsyków na śmieci przewody kominowe

otuliny azbestowo-cementowe	izolacja urządzeń ciepłowniczych
kształtki budowlane azbestowo-cementowe	przewody wentylacyjne podokienniki osłony rurociągów ciepłowniczych osłony kanałów spalinowych i wentylacyjnych
masy azbestowe natryskowe	izolacja ogniochronna konstrukcji stalowych i przegród budowlanych izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej

4. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO

Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie jednak pojawia się wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, jak również wskutek naruszania struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału oraz pod wpływem oddziaływania czynników atmosferycznych.

Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi. W związku z tym, azbest znajduje się w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Badania naukowe udowodniły, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażania dróg oddechowych na wdychanie jego włókien.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość nie większą niż 3 mikrometry i stosunek długości do średnicy mniejszy niż 3 : 1. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach w postaci następujących schorzeń: pylica azbestowa (azbestoza), międzybłonniaki opłucnej i rak płuc. Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem.

Rejony szczególnie zagrożone azbestem to:

- obszary oddziaływania zakładów azbestowych, w szczególności azbestowo-cementowych,
- tereny, na których zabudowana została duża ilość materiałów azbestowo-cementowych,
- obszary, na których wykorzystywano odpady wyrobów azbestowych do celów „gospodarczych”,
- „dzikie” wysypiska odpadów azbestowo-cementowych.

Całkowity zakaz importu azbestu, produkcji wyrobów azbestowych i obrotu nimi obowiązuje w Unii

Europejskiej od 1 stycznia 2005 r. W Polsce na mocy Ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest taki zakaz obowiązuje praktycznie od 1998 r.

Ustawa, która weszła w życie 28 września 1997r. umożliwiła jeszcze przez 12 miesięcy produkcję płyt falistych cementowo-azbestowych dla budownictwa, zezwalając na import azbestu dla tej produkcji oraz obrót tymi płytami. Zgodnie z terminem ustawowym, produkcja płyt falistych została zakończona we wszystkich zakładach (4 zakłady) do 28 września 1998r., a od 28 marca 1999r. obowiązuje zakaz obrotu tymi płytami.

5. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Podstawowym celem Programu jest usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu. Osiągając ten cel, wypełni zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej deklarując oczyszczenie terenu państwa z azbestu i wyrobów, które go zawierają do końca 2032 roku.

Program zakłada realizację następujących zadań:

1. Utworzenie i aktualizacje wykazów danych o lokalizacji wyrobów zawierających azbest.
2. Edukacje mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobie bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania.
3. Mobilizowanie właścicieli budynków i obiektów przemysłowych do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.
4. Pomoc w odbiorze i unieszkodliwianiu odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych i obiektów użyteczności publicznej (oraz w miarę możliwości finansowych również z nieruchomości osób prawnych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych, i innych).
5. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
6. Eliminacje możliwości powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.
7. Bieżący monitoring realizacji Programu.
8. Okresowa weryfikacje i aktualizacje Programu.

6. OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY I PROCEDURY W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010r. nr 162 poz. 1089) ma obowiązek sporządzenia - w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne oceny w terminach

wynikających z warunków poprzedniej oceny, tzn.:

- po 5 latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone;
- po roku, jeżeli przy poprzedniej ocenie ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przechowywania oceny łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011r. nr 8 poz. 31) - informacje o wyrobach zawierających azbest, właściciel, zarządca lub użytkownik sporządza w dwóch egzemplarzach:

- 1) jeden egzemplarz przedkłada w formie pisemnej marszałkowi województwa;
- 2) drugi egzemplarz przechowuje przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.

Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informacje odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Wzory informacji według załączników do ww. rozporządzenia:

- nr 2 – Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.
- nr 3 – Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest, co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie.

Od 2015r. zgodnie z załącznikiem do Obwieszczenia Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia ministra środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015r. poz. 1450), obowiązuje nowy sposób przedkładania informacji dotyczących wyrobów zawierających azbest, które są bezpośrednio wprowadzane przez burmistrza, wójta, prezydenta miasta do Bazy Azbestowej, administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl, prowadzonej w formie elektronicznej przy użyciu systemu teleinformatycznego.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu;
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest;
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”) lub, jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także, jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Prace mające na celu usunięcie azbestu z obiektu budowlanego, polegające na wymianie pokrycia dachowego, powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót.

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

- 1) izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tabli informacyjnych o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem”;
- 4) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 5) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 6) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego za strefy prac przy zastosowaniu pod ciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 7) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego

dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;

8) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu, przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;

9) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć właścicielowi/zarządcy nieruchomości pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, a następnie przechowywać je przez okres, co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi i o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością. Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania prac i oczyszczenia terenu z pyłu azbestowego,

Transport odpadów zawierających azbest

Firma budowlana zajmująca się usuwaniem wyrobów zawierających musi posiadać wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub do KRS, prowadzić ewidencję odpadów oraz sporządzać roczne sprawozdanie do marszałka województwa o wytwarzanych odpadach i sposobach gospodarowania nimi. Nie musi natomiast posiadać odrębnych decyzji z zakresu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późniejszymi zmianami) – dalej u.o.

Od 24 stycznia 2018 r., pod adresem www.bdo.mos.gov.pl, działa Rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami, o którym mowa w Ustawie o odpadach. Rejestr jest pierwszą funkcjonalnością Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO). Za jego prowadzenie odpowiedzialni są marszałkowie województw. Rejestr jest narzędziem informatycznym, które będzie gromadziło informacje o podmiotach, które wprowadzają na rynek produkty, produkty w opakowaniach oraz gospodarujących odpadami. Będzie on służył nie tylko organom administracji państwowej czy inspekcji ochrony środowiska, ale również przedsiębiorcom.

Wpisu do rejestru na wniosek podmiotu lub z urzędu (w przypadku, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 6 ustawy o odpadach) dokonuje marszałek województwa, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę podmiotu. Natomiast wpisu do rejestru z urzędu (w przypadkach, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1–5 ustawy o odpadach) dokonuje marszałek województwa, właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności.

Podstawą do dokonania wpisu jest złożenie przez podmiot wniosku w formie papierowej, którego wzór

określają załącznik nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie wzorów formularza rejestrowego, formularza aktualizacyjnego i formularza o wykreśleniu z rejestru. Formularze są również dostępne na stronie internetowej rejestru w formie edytowalnego dokumentu doc. W przypadku przedsiębiorców transportujących odpady, po uzyskaniu wpisu do rejestru, nie będzie już konieczności uzyskiwania zezwoleń na transport odpadów.

Decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, które posiadały firmy budowlane realizujące usługi związane z demontażem azbestu wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 185 poz. 1243 z późn. zm.), z dniem wejścia w życie obowiązującej ustawy o odpadach wygasły, z zastrzeżeniem art. 232 ust. 2 u. o. Jednakże firma taka musi spełniać wymogi rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004r. Nr 71 poz. 649), tzn. posiadać sprzęt i odpowiednie urządzenia do usunięcia wyrobów zawierających azbest oraz pracownicy firmy muszą być przeszkoleni w zakresie bezpiecznego usuwania azbestu.

Transport musi odbywać się z zachowaniem przepisów obowiązujących przy przewożeniu materiałów niebezpiecznych - Rozporządzenie ministra transportu i gospodarki morskiej oraz ministra spraw wewnętrznych i administracji w sprawie przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych z 15 czerwca 1999r. (Dz.U. Nr 57, poz. 608).

Firma demontująca wyroby zawierające azbest nie musi uzyskiwać zezwolenia na zbieranie azbestu, jeśli magazynuje te odpady w miejscu ich wytworzenia, czyli na terenie nieruchomości, na której wykonuje usługę demontażu przedmiotowych wyrobów. Gdyby miała je zbierać poza miejscem wytworzenia (czyli poza terenem nieruchomości, na której usuwa wyroby), musiałaby uzyskać zezwolenie na zbieranie odpadów w trybie art. 43 ust. 1 u. o.

Przed wejściem na plac budowy pracownicy muszą mieć trzy dokumenty:

- aktualne badania lekarskie;
- zaświadczenie, że zapoznali się z oceną ryzyka zawodowego;
- udokumentowane przeszkolenie w zakresie prac związanych z demontażem azbestu.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Do przedsiębiorcy prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu;
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych;
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych;

- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego, dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu;
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”;
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do składowania tego typu odpadów. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest

Jedyną stosowaną obecnie w Polsce metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub też na wydzielonych kwaterach przeznaczonych do składowania odpadów niebezpiecznych na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Zgodnie z art. 106. ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach:

1. Na składowisku odpadów niebezpiecznych nie mogą być składowane odpady inne niż niebezpieczne.
2. Stałe odpady niebezpieczne mogą być składowane na wydzielonych częściach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.
3. Wydzielone części składowiska odpadów, o których mowa w ust. 2, muszą spełniać wymagania określone dla składowiska odpadów niebezpiecznych.
4. Na wydzielonych częściach składowisk odpadów, o których mowa w ust. 2, nie mogą być składowane odpady inne niż niebezpieczne.

Każde składowisko powinno być zlokalizowane i wybudowane zgodnie z procedurą zawartą w ustawie o odpadach. Składa się ona z następujących elementów:

- uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- uzyskanie pozwolenia na budowę;
- wyznaczenie kierownika składowiska posiadającego świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami;
- zatwierdzenie instrukcji eksploatacji składowiska;
- uzyskanie pozwolenia na użytkowanie składowiska odpadów;

Składowisko odpadów, na którym są składowane wyłącznie odpady zawierające azbest o kodach:

17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest;

17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

jest całkowicie zwolnione z wymogów dotyczących monitoringu składowisk odpadów oraz ma znacznie złagodzone warunki dotyczące lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia składowiska.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów dodano jedynie kilka szczegółowych wytycznych zawartych obejmujących zabezpieczenie odpadów przed emisją pyłów oraz możliwości wypełnienia składowiska odpadów do poziomu 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia i wypełnienia składowiska odpadów gruntem do poziomu terenu.

W przypadku pozostałych rodzajów odpadów zawierających azbest wszystkie wymagania dotyczące monitoringu oraz lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia składowiska odnoszą się do składowiska odpadów zawierających azbest. Ponadto rodzaje odpadów o kodach 17 06 01* i 17 06 05* można składować w sposób nieselektywny, czyli łącznie w jednej kwaterze.

Zgodnie z danymi zawartymi w Bazie Azbestowej, w chwili obecnej w Polsce funkcjonują 33 składowiska ogólnodostępne, o łącznej pojemności ok. 1,4 mln m³.

Na terenie woj. świętokrzyskiego funkcjonuje tylko jedno składowisko odpadów zawierających azbest w miejscowości Dobrów, gmina Tuczępy, powiat buski. Wolna pojemność składowiska to 1 460 000 m³ i jest największa ze wszystkich dostępnych składowisk.

Poniżej charakterystyka składowiska w Dobrowie:

SKŁADOWISKO	Opcje
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	Składowisko odpadów zawierających azbest Dobrów
Ograniczenie terenowe	Brak ograniczeń
Województwo	ŚWIĘTOKRZYSKIE
Gmina	Tuczępy
Miejscowość	Dobrów
Adres	Dobrów 8, 28-142 Tuczępy
Telefon	888850550
Całkowita pojemność [m ³]	1944786
Wolna pojemność [m ³]	1460000
Kody przyjmowanych odpadów	170601 170605
Godziny pracy	7:00 - 17:00
Rok zamknięcia	
Plan rozbudowy	NIE
Planowana pojemność	
Planowana data uruchomienia	
ZARZĄDCA	Opcje
Właściciel/Zarządca/Inwestor	ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o.
Adres właściciela	ul. Marynarska 15, 02-674 Warszawa

Telefon stacjonarny	888850550
Telefon komórkowy	888850550
Email	biuro@sii.com.pl
Strona WWW	www.sii.com.pl
Data ostatniej edycji	2018-05-24

Podstawowe przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające

Od 1997r., na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Zakaz taki wprowadzono ustawą z 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2017r. poz. 2119). W następnych latach wprowadzono szereg kolejnych aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń), regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

I. Ustawy:

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (tekst jednolity, Dz. U. z 2018r., poz. 1202, z późniejszymi zmianami).

Ustawa w art. 30 ust. 7 wskazuje na możliwość nałożenia w drodze decyzji przez właściwy organ obowiązku uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować:

- zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia
- pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków
- pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych,
- wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity, Dz. U. z 2017r., poz. 2119)

Zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowocementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998r., a z dniem 28 marca 1999r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Do wyjątków należy azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Ustawa reguluje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity, Dz. U. z 2018r. poz. 992, z późniejszymi zmianami)

Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych

z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów.

4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity, Dz. U. Z 2018r., poz. 799, z późniejszymi zmianami)

Ustawa w art. 162. odnosi się do wyrobów azbestowych poprzez następujące zapisy: - wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji,
- wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska jest obowiązany do dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich eliminowania,
- wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinien okresowo przedkładać marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania, z zastrzeżeniem ust. 4–6,
- osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie uproszczonej; w tym przypadku przepisów ust. 2 nie stosuje się, - informacje w formie uproszczonej przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi gminy,
- wójt, burmistrz lub prezydent gminy okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- marszałek województwa prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do instalacji i urządzeń, w których substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska są lub były wykorzystywane,
- sposób postępowania z eliminowanymi substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, a także instalacjami i urządzeniami, w których są lub były one wykorzystywane, określają przepisy ustawy o odpadach.

5. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2018r. poz. 169, z późniejszymi zmianami)

Ustawa reguluje zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowcy pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

II. Akty wykonawcze

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1923)

zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy;
- 06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu;
- 10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła);
- 10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo – azbestowych;
- 150111* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi;
- 16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest;
- 16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające azbest;

- 17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest;
- 17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r. poz. 523)

3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010r. Nr 162 poz. 1089)

Rozporządzenie określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest; warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania; wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 stycznia 2015 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. z 2015r., poz. 110)

W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady: Grupy 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest; Grupy 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Oznacza to, że odpady obu grup mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

Rozporządzenie określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 lutego 2006r. sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2006r. Nr 309, poz. 213)

7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 Nr 8 poz. 31)

Rozporządzenie określa:

- 1) wymagania w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest;
- 2) wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, zwanych dalej „instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest”;
- 3) wymagania w zakresie przemieszczania odpadów zawierających azbest;
- 4) sposób oznaczania miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń zawierających azbest;
- 5) sposób inwentaryzowania wyrobów zawierających azbest w miejscach ich wykorzystywania;
- 6) terminy przedkładania odpowiednio marszałkowi województwa albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o: a) rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest, b) instalacjach lub urządzeniach zawierających azbest, c) przewidywanym terminie usunięcia wyrobów zawierających azbest;
- 7) formę i układ przedkładanych informacji, o których mowa w pkt 6;
- 8) terminy, w których powinny być oczyszczone instalacje lub urządzenia zawierające azbest.

Zgodnie z rozporządzeniem wyroby zawierające azbest wykorzystuje się w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032r. Ponadto instalacje lub urządzenia

zawierające azbest oczyszcza się przez usunięcie wyrobów zawierających azbest lub ich wymianę na bezazbestowe w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032r.

8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010r. Nr 16, poz. 87)

Rozporządzenie ustala wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:

- a) pyły zawierające azbest chryzotyl – 0,5 mg/m³ - włókna respirabilne – 0,1 włókien w cm³
- b) pyły zawierające krokidolit – 0,5 mg/m³ - włókna respirabilne – 0,1 włókien w cm³

9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2013r. poz. 25)

10. Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015r. poz. 1450)

7. INFORMACJE O ILOŚCI AZBESTU NA TERENIE MIASTA GMINY STASZÓW

Pierwsza inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Staszów została przeprowadzona w latach 2003 – 2004 przez pracowników Urzędu Miasta i Gminy w Staszowie. Polegała ona na spisie z natury obiektów, na których znajdował się azbest, z określeniem szacunkowym ilości w m². Inwentaryzacja azbestu była częścią większego spisu z natury obejmującego również sposoby odprowadzania nieczystości ciekłych i odpadów stałych z poszczególnych nieruchomości z terenu gminy Staszów. Spis wykorzystano do sporządzenia odrębnej inwentaryzacji azbestu, która była podstawą opracowania „Programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2009 – 2032”. Informacje te przekazywano również Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 roku w sprawie sposobu przedkładania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Kolejne zmiany przepisów w tym zakresie t. j. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. (Dz.U. 2013.24) zmieniające rozporządzenie w sprawie przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. (Dz.U. 2013.25) w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest wprowadziły obowiązek wprowadzania przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji dotyczących wyrobów zawierających azbest bezpośrednio do bazy azbestowej, administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl. Rejestr wyrobów zawierających azbest jest prowadzony przez marszałka województwa i stanowi integralną część bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl.”

W 2015 roku ukazało się Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r. w sprawie ogłoszenia

jednolitego tekstu rozporządzenia ministra środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska

Mając na uwadze realizację powyższych zapisów, Gmina Staszów zleciła przeprowadzenie ponownej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, z uwzględnieniem danych niezbędnych do wprowadzenia wyrobów do bazy azbestowej. Przeprowadzona w roku 2013 inwentaryzacja obejmowała określenie ilości wyrobów zawierających azbest, dane nieruchomości, na których się znajdują, określenie stanu jakościowego wyrobów oraz ich podział zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zebrane dane zostały wprowadzone do bazy azbestowej. Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest wyniosła 566 743,45 m², przy uwzględnieniu, że 1 m² waży 11 kg. Masa wszystkich wyrobów wyniosła 6 234 178 kg, w tym 5 782 937 kg na nieruchomościach należących do osób fizycznych i 451 241 kg na nieruchomościach należących do osób prawnych. Okazało się, że jest to większa ilość, niż określona w pierwszym spisie (ok. 471 651 m²)

Tabela 1 Masa wyrobów wg miejscowości (źródło: www.bazaazbestowa.gov.pl)

Miejscowość	Zinwentaryzowane (kg)		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Czajków Południowy	71411	67561	3850
Czajków Północny	142729	140089	2640
Czernica	85765	82905	2860
Dobra	107205	107205	0
Gaj Koniemłocki	71220	71220	0
Grzybów	179817	157110	22707
Jasień	152005	123845	28160
Koniemłoty	355942	344952	10990
Kopanina	35450	35450	0
Krzczonowice	165007	165007	0
Krzywołęcz	105165	104175	990
Kurozwęki	262445	219435	43010
Lenartowice	59850	59850	0
Łaziska	117280	116490	790
Łukawica	133355	133355	0
Mostki	86165	86165	0
Niemścice	176745	176745	0
Oględów	353870	344630	9240

Poddębowiec	43405	40875	2530
Podmaleniec	175063	171323	3740
Ponik	108340	106190	2150
Sielec	269475	245825	23650
Smerdyna	278357	275167	3190
Staszów	1014679	752895	261784
Stefanówek	125680	125680	0
Sztombergi	94617	94617	0
Wiązownica Duża	141354	141354	0
Wiązownica Mała	128932	122442	6490
Wiązownica-Kolonia	235847	222837	13010
Wiśniowa	297480	290770	6710
Wiśniowa Poduchowna	165657	164227	1430
Wola Osowa	180443	180443	0
Wola Wiśniowska	112489	111169	1320
Wólka Żabna	48235	48235	0
Zagrody	42615	42615	0
Ziemblice	110084	110084	0
Suma (kg)	6234178	5782937	451241

8. REALIZACJA PROGRAMU

Jednym z podstawowych problemów dotyczących realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 oraz programów na szczeblu lokalnym, jest zbyt powolne tempo usuwania wyrobów zawierających, co przede wszystkim wynika z kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest ponoszonych przez właścicieli nieruchomości. Przy uwzględnieniu wszystkich możliwych form wsparcia finansowego należy zaznaczyć, iż o ile istnieją możliwości obniżenia lub zredukowania kosztów demontażu, transportu i unieszkodliwienia usuniętych wyrobów zawierających azbest, o tyle po stronie właścicieli obiektów budowlanych pozostaną koszty nowych pokryć dachowych i elewacyjnych. Stąd potrzeba podjęcia działań w celu:

- 1) określenia rzeczywistej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest;
- 2) przyspieszenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;

- 3) zwiększenia wsparcia finansowego tych działań;
- 4) zwiększenie aktywności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania;
- 5) oczyszczenia z azbestu obiektów użyteczności publicznej, dróg i placów, oraz byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest. Wyodrębniono pięć działań, a w ich ramach zadania, określono odpowiedzialnych za ich wykonanie, wysokość wsparcia finansowego ze strony Ministra Gospodarki, terminy realizacji.

Jednym z zadań jest usuwanie wyrobów azbestowych z budynków jednorodzinnych i gospodarskich oraz oczyszczanie terenów nieruchomości.

W 2008 r. przeprowadzono badania podczas prac rozbiórkowych prowadzonych na wolnym powietrzu, które wykazały, że stężenie włókien w strefie oddychania pracowników wahały się w granicach 0,001 – 0,08 wł/cm³ (najwyższe dopuszczalne stężenie NDS wynosi 0,1 wł/cm³). Wyniki badań wskazują ponadto, że przeprowadzenie jednorazowo prac rozbiórkowych na wolnym powietrzu nie stanowi zagrożenia wystąpienia patologii azbestozależnych. Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych badań i opinie lekarskie planowane jest rozszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do usuwania wyrobów zawierających azbest. Na zorganizowanie szkoleń lokalnych dla tych podmiotów przewidziane zostało wsparcie finansowe ze środków Ministra Gospodarki w wysokości 16,3 mln zł. Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty ze środków własnych gminy, przy udziale środków właścicieli nieruchomości, dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy. Udział środków właścicieli nieruchomości powinien być niewielki, ze względu na fakt, iż koszt nowego pokrycia dachowego czy elewacyjnego nie może być pokryty w ramach wsparcia finansowego z krajowych lub z unijnych funduszy ochrony środowiska.

W ramach realizacji Program usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Staszów na lata 2009 – 2032, usunięto następujące ilości płyt płaskich i falistych azbestowo - cementowych od osób fizycznych oraz z budynków użyteczności publicznej:

Rok 2010 - 4828 m² (53,780 Mg)

Rok 2011 - 13 763,9 m² (151,403 Mg)

Rok 2012 – 9 480 m² (104, 280 Mg)

Rok 2013 – 10 156 m² (111,730 Mg)

Rok 2014 - 13 895, 32 m² - (152,848 Mg)

Rok 2015 - 18 202 m² - (200,245 Mg)

Rok 2016 - 18 200 m² - (200,207 Mg)

Rok 2017 - 18 407 m² - 2(02,478 Mg)

Zgodnie z danymi zawartymi w bazie azbestowej, według stanu na dzień 31.12.2017 r., na terenie gminy Staszów znajduje się następująca ilość wyrobów zawierających azbest:

Miejscowość	Pozostałe do unieszkodliwienia		
	razem (kg)	osoby fizyczne (kg)	osoby prawne (kg)
Czajków Południowy	64559	62579	1980
Czajków Północny	106095	106095	0
Czernica	70565	67705	2860
Dobra	82335	82335	0
Gaj Koniemłocki	62690	62690	0
Grzybów	144947	125180	19767
Jasień	146905	118745	28160
Koniemłoty	296890	287100	9790
Kopanina	31460	31460	0
Krzczonowice	139975	139975	0
Krzywołęcz	96195	95205	990
Kurozwęki	227810	184800	43010
Lenartowice	51590	51590	0
Łaziska	95940	95150	790
Łukawica	115995	115995	0
Mostki	65285	65285	0
Niemścice	144705	144705	0
Ogłędów	305525	299585	5940
Podębowiec	37565	35035	2530
Podmaleniec	144364	140624	3740
Ponik	96810	96810	0

Sielec	232265	211365	20900
Smerdyna	215355	212165	3190
Staszów	679212	498883	180329
Stefanówek	101530	101530	0
Sztombergi	69872	69872	0
Wiązownica Duża	116270	116270	0
Wiązownica Mała	111177	107877	3300
Wiązownica-Kolonia	187792	182402	5390
Wiśniowa	241285	234575	6710
Wiśniowa Poduchowna	139392	137962	1430
Wola Osowa	149710	149710	0
Wola Wiśniowska	94259	92939	1320
Wólka Żabna	42295	42295	0
Zagrody	29645	29645	0
Ziemblice	80080	80080	0
Suma (kg)	5018344	4676218	342126

Efekty realizacji Programu

Łącznie na terenie gminy Staszów w ramach realizacji Programu zostało usunięte 106 932 m² płyt płaskich i falistych azbestowo - cementowych z nieruchomości osób fizycznych oraz z budynków użyteczności publicznej.

Dotychczasowy koszt realizacji Programu wyniósł : 485 527,83 PLN

w tym:

- koszt dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach: 168 018,94 zł.
- koszt dotacji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: 240 027,06 zł.
- koszt dotacji z budżetu Powiatu Staszowskiego: 67 340,56 zł.
- z budżetu Miasta i Gminy Staszów wydatkowano: 10 141,27 zł.

Zgodnie z zapisami POKzA, gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać

pokryty ze środków własnych gminy, przy udziale środków właścicieli nieruchomości, dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy. Udział środków właścicieli nieruchomości powinien być niewielki, ze względu na fakt, iż koszt nowego pokrycia dachowego czy elewacyjnego nie może być pokryty w ramach wsparcia finansowego z krajowych lub z unijnych funduszy ochrony środowiska.

Gmina Staszów realizuje powyższe zalecenia, dofinansowując właścicielom nieruchomości 100% kosztów usunięcia, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, dzięki pozyskaniu środków na ten cel z ww. źródeł.

Odpady unieszkodliwiane są na składowisku odpadów niebezpiecznych w miejscowości Dobrów, gmina Tuczępy, zgodnie z zasadą bliskości, określoną w art. 20 ust 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (tekst jednolity, Dz. U. z 2018r. poz. 992, z późniejszymi zmianami).

Bliska lokalizacja składowiska powoduje, że ceny za transport i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest są relatywnie niskie w porównaniu z większością gmin województwa świętokrzyskiego.

W związku z rosnącym zainteresowaniem mieszkańców z możliwości skorzystania z dofinansowania do usuwania azbestu oraz mając na uwadze ilość pozostałego do unieszkodliwienia azbestu z terenu gminy Staszów, zalecane jest w miarę możliwości, zwiększanie w kolejnych latach środków przeznaczonych na Realizację demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Staszów.

Program nie zakłada sztywnych norm w kontekście jego realizacji, realizatorzy będą starali się dostosowywać go w kolejnych latach do aktualnych potrzeb. Informacje o programie będą ogólnie dostępne, a jego uczestnicy stale informowani o przebiegu programu.

Z danych zawartych w bazie azbestowej wynika, że na terenie gminy Staszów, oprócz wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na budynkach i obiektach budowlanych, znajdują się wyroby zawierające azbest składowane na posesjach. Są to odpady powstałe w wyniku wymiany pokryć dachowych przeprowadzanych przez właścicieli nieruchomości poza przedmiotowym Programem, a także wyroby zakupione przez właścicieli, które nie zostały wykorzystane jako pokrycia dachowe.

Szacuje się, że na terenie gminy Staszów, według danych z 2013r. , znajduje się obecnie około 55 Mg azbestu składowanego na posesjach (przy założeniu, że 1m² waży 11 kg).

Ponadto, jak pokazała realizacja Programu w latach ubiegłych, co roku składane są wnioski o unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, zdemontowanych w danym roku przez właścicieli nieruchomości we własnym zakresie i składowanych na posesjach.

Chcąc uniknąć powstawania „dzikich wysypisk” odpadów zawierających azbest oraz użytkowania wyrobów zawierających azbest wbrew obowiązującym zakazom, przewiduje się pomoc w dofinansowaniu działań polegających na transporcie i unieszkodliwianiu wcześniej zdemontowanych materiałów zawierających azbest.

Jednocześnie Gmina Staszów przeprowadzi działania informacyjne i edukacyjne skierowane do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest.

W związku z usuwaniem wyrobów zawierających azbest realizowanym przez przedsiębiorców jak

również osoby fizyczne poza Programem, wskazane jest dokonanie zaktualizowania posiadanej inwentaryzacji z 2013 roku.

9. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU

W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym Gminy w latach 2009 – 2032.

Pozyskanie środków w formie dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Powiatu Staszowskiego pozwoliło na sfinansowanie 100 % kosztów demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest

Analiza rynku wykazała, że koszty wykonania usług polegających na usuwaniu materiałów zawierających azbest z terenu gminy Staszów w ciągu ostatnich 3 lat pozostawały na podobnym poziomie. W roku 2018 koszt demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, pochodzących z pokryć dachowych wynosi 4,50 zł/m² netto.

Zakładając, że koszty usługi świadczonej przez przedsiębiorców w następnych latach pozostaną na podobnym poziomie, koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Staszów do końca realizacji Programu wyniesie:

$$456\ 213,09\ m^2 \times 4,50\ zł/m^2 = 2\ 052\ 959\ zł \times 8\% \text{ Vat} = 2\ 217\ 195,72\ zł$$

średni roczny koszt usunięcia materiałów zawierających azbest wyniesie:

$$2\ 217\ 195,72\ zł : 15\ \text{lat} = 147\ 813,05\ zł$$

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Konieczne jest zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest. W kolejnych latach usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie odbywać się w miarę możliwości ze wsparciem finansowym gminy oraz środków uzyskanych na ten cel z Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej oraz budżetu Powiatu Staszowskiego. Jak wynika z z powyższych obliczeń wskazane jest zwiększenie środków w budżecie Gminy Staszów oraz pozyskiwanie z innych dostępnych źródeł.

10. HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY REALIZACJI PROGRAMU

Lp	Zadanie	Termin realizacji	Koszty
1	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	2018 - 2032	Praca własna
2	Coroczna aktualizacja bazy danych zawierającej informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest	2018 - 2032	Praca własna
3	Odbiór odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych, prawnych i budynków użyteczności publicznej	2018 - 2032	80 000 zł w 2018 r.; następne lata – planowane zwiększenie środków w budżecie Gminy Staszów oraz pozyskiwanie z innych źródeł
4	Monitoring i ocena realizacji programu	2018 - 2032	Praca własna

11. PODSUMOWANIE

Realizacja „Programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Staszów na lata 2018 – 2032” ma na celu usunięcie i bezpieczne unieszkodliwienie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku. Program wpisuje się w cele zawarte w dokumentach strategicznych, takich jak Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 i Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018.

Pozwala również na uzyskanie wiedzy na temat azbestu znajdującego się na terenie gminy Staszów oraz obowiązków właścicieli i zarządców przy użytkowaniu obiektów z wyrobami zawierającymi azbest, warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, a także prawidłowego transportu odpadów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania.

Prawidłowa wiedza na temat prac z wyrobami zawierającymi azbest pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia.

Informacje o ilości azbestu pozwolą precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z terenu gminy Staszów.

Pomimo realizacji Programu od chwili jego obowiązywania, należy zintensyfikować działania w kierunku pozyskiwania środków na dalsze usuwanie tych wyrobów oraz rozszerzać działalność informacyjną na temat szkodliwości azbestu.

Zaproponowana przez Gminę forma dofinansowania dla właścicieli obiektów i urzędzeń zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania

o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją usuwaniem azbestu. Przewiduje się, że w następnych latach Gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z naszego otoczenia, co jest celem programu.

Opracował:

Rafał Jastrząb, inspektor w Wydziale Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska.